

STAN na 17 września 2018 r.

wszystko poprawione

ŹRÓDLAK Wojciech

Materiały do skorowidza ikonografii łódzkiej.

(w dodatku ilustrowanym p.t. „Łódź w Ilustracji” do „Kuriera Łódzkiego”,
24.VIII.1924 – 20.VIII.1939)

**>> ostatni opracowany numer „Łodzi w Ilustracji”:
nr 39, z 29 IX 1935 r. <<**

**© wszelkie prawa zastrzeżone, szczególnie do publikacji, ale
korzystaj do woli z tych informacji nie zapominając w
odsyłaczku podziękować; uzupełnienia, korekty i uwagi mile
widziane**

UWAGA:

**KORZYSTAJ Z PRZYCISKU „PLAN DOKUMENTU”, KTÓRY ZNAJDZIESZ NA
PASKU W GÓRZE EKRAŃ (lupa na tle ikony dokumentu), ŻEBY POZNAĆ
OGÓLNIĘ STRUKTURĘ HASEŁ LUB SZYBKO ODNALEŹĆ POSZUKIWANE
HASŁO.**

WSTĘP

Zasady opisów

1. Na tym etapie pracy skoncentrowano się wyłącznie na zapisach bibliograficznych
2. Informacje pod danym hasłem o instytucji, stowarzyszeniu itp. mają wyłącznie charakter roboczy. Ich rzetelne opracowanie jest zaplanowane na drugi etap prac nad skorowidzem.
3. W zasadzie wszystkie informacje zawarte w opisach pod hasłami pochodzą z podpisów pod zdjęciami opublikowanymi w „Łodzi w Ilustracji”. Jeżeli zostały rozszerzone w oparciu o inne materiały, to wymieniono je w „Bibliografii” danej osoby.
4. Układ i ilość haseł jest odzwierciedleniem odnalezionych fotografii do danego tematu. Inaczej mówiąc: nie ma zdjęcia nie ma hasła !
5. Żółte **podświetlenia** to informacje „do wyjaśnienia” lub „do uzupełnienia”.
6. Opisy zostały tak sformułowane, aby można było dokonać wstępnego wyboru poszukiwanego zdjęcia bez jego oglądania.
7. Tam gdzie było to do ustalenia lub taka informacja została zawarta w podpisie podano dokładne daty wykonania danego zdjęcia.
8. W odniesieniu do placówek łódzkich różnego rodzaju instytucji, stowarzyszeń i organizacji itp. przyjęto jednolitą formę „oddział łódzki” zamiast np. „w Łodzi”

LITERA „B”

1. BALE

porównaj: – BANKIETY
– RAUTY
– UROCZYŚCIOŚCI I SPOTKANIA

BIBLIOGRAFIA:

[1] PIÓRO Tadeusz, *Wojsko tańczy. Pierwsze bale w II Rzeczypospolitej*; [w:] „Polityka”, 29 I 2000, nr 5, ss. 72-73.

– karnawałowe

1925

– nr 1, z 4 I, s. 8: rysunek satyryczny p.t. „Po maskaradzie sylwestrowej w Filharmonii”,

1927

- nr 7, z 13 II, s. 3: – uczestnicy balu karnawałowego Łódzkiej Straży Ogniowej (**1.02.1927**)
 - bal karnawałowy łódzkich bankowców w Sali Miłośników Muzyki hotelu „Grand” (**5.02.1927**)
- nr 8, z 20 II, s. 2: bal karnawałowy łódzkich ogrodników w salach restauracji hotelu Manteuffel’a (**12.02.1927**)
- nr 9, z 27 II, s. 1: uczestnicy balu karnawałowego korpusu oficerskiego DOK IV w salach hotelu „Grand” (**19.02.1927**)
 - s. 3: fotoreportaż z balu:
 - reprezentanci łódzkiej palestry i przemysłu włókienniczego
 - finansiści i przemysłowcy stali
 - sądownictwo i wojskowi
 - prasa i wojskowi
- nr 11, z 13 III, s. 2: bal na pożegnanie karnawału oficerów garnizonu łódzkiego zorganizowany w Garnizonowym Kasynie Oficerskim przy ul. św. Jerzego

1928

- nr 4, z 22 I, s. 3: bal karnawałowy członków Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w salach hotelu Manteuffel’a
- nr 7, z 12 II, s. 3: bal karnawałowy młodych prawników pod protektorem Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi w salach łódzkiej Filharmonii
- nr 8, z 19 II, s. 1: bal aktorów Teatru Miejskiego w Łodzi, z udziałem m.in. Mieczysławy Ćwiklińskiej przebywającej w tym czasie w Łodzi na gościnnych występach
 - s. 3: karnawałowy bal maskowy członków Cechu Mistrzów (Majstrów) Cukierniczych w sali Oddziału I Straży Pożarnej (Łódzkiej Ochotniczej Straży Ogniowej) przy ul. Konstantynowskiej 4.
- nr 9, z 26 II: fotoreportaż z balu karnawałowy oficerów DOK IV w salach „Grand Hotelu” (**15.02.1928**)
 - s. 1: grupa uczestników – wojskowych
 - s. 3: – grupa przedstawicieli łódzkiego przemysłu
 - grupa zaproszonych gości: Oberfeldowie, Idzkowscy, mecenasowa Zofia Stypułkowska, inżynierowa Romanowska
 - s. 3: bal członków Polskiego Klubu Literacko-Artystycznego w Łodzi w salach Miejskiej Galerii Sztuki

1929

- nr 7, z 17 II, s. 3: grupa uczestników karnawałowego balu maskowego na rzecz Domu dla Dzieci po Poległych Żołnierzach Wojsk Polskich przy ul. Marysińskiej
- nr 8, z 24 II, s. 3: fotoreportaż z balu karnawałowego Syndykatu Dziennikarzy w Łodzi w salach łódzkiej Filharmonii (3 zdjęcia)

1930

- nr 3, z 19 I, s. 7: karnawałowy bal maskowy PCK w salach łódzkiej Filharmonii

- nr 6, z 9 II, s. 2: zabawa karnawałowa w siedzibie łódzkiej komendy ZHP przy ul. Ewangelickiej zorganizowana przez Koło Przyjaciół Harcerstwa przy 18 ŁDH (męskiej) im. W. Jagiełły
- nr 9, z 2 III, s. 3: – bal karnawałowy Koła Przyjaciół Harcerstwa w Łodzi
– bal karnawałowy łódzkich restauratorów w salach hotelu Manteuffel'a
- nr 10, z 9 III, s. 3: uczestnicy zabawy karnawałowej dla uczniów i uczennic państwowych szkół zawodowych

1930

- nr 10, z 9 III, s. 6: uczennice, członkowie Komitetu Rodzicielskiego oraz grono nauczycielskie Gimnazjum żeńskiego J. Pryssewiczówny podczas zabawy karnawałowej p.t. „Wesołe ostatki” urządzanej w Szkole

1931

- nr 3, z 18 I, s. 5: uczestnicy karnawałowego balu-tomboli zorganizowanego przez zespół Teatru Miejskiego w Łodzi w salach łódzkiej Filharmonii
- nr 7, z 15 II, s. 3: – karnawałowy bal maskowy Łódzkiej Straży Ogniowej Ochotniczej w salach łódzkiej Filharmonii
– karnawałowy bal harcerski połączony z wyborem „Miss Czuwaj”; wybrana została Jadwiga Jóźwińska); bal członków Polskiego Zw. Zaw. Prac. Instytucji Ubezpieczeń Społecznych
– bal członków Towarzystwa Bratniej Pomocy Studentów Wolnej Wszechnicy Polskiej w Łodzi w siedzibie Uczelni przy ul. Nowo-Tragowej 24 (**7.02.1931**)
- nr 8, z 22 II, s. 3: – karnawałowy bal członków Polskiego Związku Zawodowego Pracowników Instytucji Ubezpieczeń Społecznych w lokalu komendy łódzkiej Związku Harcerstwa Polskiego przy ul. Ewangelickiej 9 (**14.02.1931**)
– karnawałowy bal kostiumowy dla dzieci członków „Rodziny Wojskowej” w salach Garnizonowego Klubu Oficerskiego przy ul. św. Jerzego (**15.02.1931**)

1932

- nr 4, z 24 I, s. 2: karnawałowy bal maskowy Łódzkiej Straży Ogniowej Ochotniczej (**16.01.1932**)

1933

- nr 7, z 12 II, s. 2: uczestnicy balu karnawałowego członków Związku Oficerów Rezerwy R.P. w salach Garnizonowego Klubu Oficerskiego przy ul. św. Jerzego (**7.02.1933**)
- s. 5: uczestnicy uczniowskiego balu karnawałowego urządzonego przez Samopomoc Uczniowską i Koło Rodziców Gimnazjum Męskiego Zgromadzenia Kupców m. Łodzi; zdjęcie wykonane w auli szkolnej
- s. 7: bal karnawałowy uczniów Szkoły Powszechnej Nr 22 (Nawrot 12) w siedzibie Chorągwi Łódzkiej ZHP przy ul. Ewangelickiej 9.
- nr 9, z 26 II, s. 2: bal karnawałowy Koła nr II (pracowników Kolei Elektrycznej Łódzkiej [tramwaje miejskie]) oddziału łódzkiego Związku Rezerwistów w Sali Białej hotelu Manteuffel'a (**18.02.1933**)

1934

- nr 6, z 11 II, s. 2: bal karnawałowy Koła nr IV (pracowników Kolei Elektrycznej Łódzkiej [tramwaje miejskie]) oddziału łódzkiego Związku Rezerwistów w hotelu Manteuffel'a (**1.02.1934**)
- nr 7, z 18 II, s. 3: uczestnicy zabawy karnawałowej urządzonej przez zarząd Grodzki Związku Rezerwistów w sali Państwowej Fabryki Wyrobów Tytoniowych przy ul. M. Kopernika

– dobroczynne

porównaj: **BALE** – renowacyjne

– maturalne

patrz: „studniówki”

– okolicznościowe

1931

- nr 8, z 22 II, s. 4: bal reprezentacyjny oficerów 28 pułku piechoty Strzelców Kaniowskich w salach

1933

- nr 49, z 3 XII, s. 6: „wieczór towarzyski” uczniów III Państwowego Gimnazjum Męskiego im. J. Piłsudskiego z zaproszonymi uczennicami z któregoś z łódzkich gimnazjów żeńskich; uczestnicy zabawy „in corpore”, zdjęcie wykonane w auli szkolnej na tle portretu marsz. J. Piłsudskiego

1935

- nr 10, z 10 III, s. 5: bal reprezentacyjny rzemiosła łódzkiego
- nr 11, z 17 III, s. 3: odbył się 2 marca w; stolik przy którym siedzą m.in. królowa balu – Janina Chudzyńska i dwie v-ce królowe

– „studniówki”

1928

- nr 9 [winno być 10], z 4 III, s. 3: grono nauczycielskie i uczennice klasy maturalnej Gimnazjum Żeńskiego E..... Krygierowej na „studniówce”; zdjęcie wykonane w sali gimnastycznej Szkoły

1931

- nr 9, z 1 III, s. 6: bal maturalny („studniówka”) w Gimnazjum Humanistycznym Żeńskim Adeli Skrzypkowskiej; uczennice, grono nauczycielskie

1932

- nr 9, z 28 II, s. 7: nauczyciele i uczennice podczas „studniówki” w Gimnazjum Humanistycznym Żeńskim Adeli Skrzypkowskiej
- nr 10, z 6 III, s. 2: „studniówka” klasy maturalnej w Gimnazjum Żeńskim J. Prysewiczówny: uczennice, rodzice, grono nauczycielskie

– sylwestrowe

1926

- nr 2, z 10 I, s. 4: grupa uczestników balu sylwestrowego w Garnizonowym Kasynie Oficerskim DOK IV; zdjęcie wykonane wg podpisu o 4.00 rano

– redutowe

porównaj: **BALE** – dobroczynne

1930

- nr 9, z 2 III, s. 3: bal – reduta artystyczna – zorganizowany przez artystów Teatru Kameralnego w Łodzi w salach Filharmonii

– tombole

1931

- nr 3, z 18 I, s. 5: uczestnicy karnawałowego balu-tomboli zorganizowanego przez zespół Teatru Miejskiego w Łodzi w salach łódzkiej Filharmonii

2. BAŁUTY

patrz: **ŁÓDŹ** – dzielnice i rejony miasta, łodzi

3. BANKI

porównaj: – **KASY**– Poczta Kasa Oszczędności (PKO), oddz. łódzki
– Komunalna Kasa Oszczędności Powiatu Łódzkiego
– **TOWARZYSTWA** – kredytowe
– **ZWIĄZKI** – zawodowe – Związek Bankowców, oddz. łódzki

BIBLIOGRAFIA:

- [1] *Z dziejów łódzkich instytucji finansowo-kredytowych*; Katalog wystawy w Muzeum Miasta Łodzi w 1985 r.
- [2] *LESZCZYŃSKA Cecylia, Zarys [dziejów] polskiej bankowości centralnej*. Warszawa 2010.

– ogólne

1927

– nr 9, z 27 II, s. 3: reprezentanci łódzkiej finansjery na balu karnawałowym korpusu oficerskiego DOK IV w salach „Grand Hotelu” (19.02.1927)

– Bank Angielsko-Polski, oddział w Łodzi

Adres (w 1925): ul. Piotrkowska 72 („Grand Hotel”). W „Informatorze Łódzkim na 1935 r.” nie jest wymieniony.

1925

– nr 34, z 23 VIII, s. 4: siedziba Banku na parterze „Grand Hotelu” (widok z ulicy)

– Bank Gospodarstwa Krajowego, oddział w Łodzi

porównaj: **OSOBY** – **CHODACZEK** (dyr.; 1935-1938), **GREGER** Kazimierz (dyr., 1924 – VIII 1935), **MACIEJEWSKI** Feliks (gen., dyr. nac. Zjedn. Zakł. Przemysłowych K. Scheiblera i L. Grohmana; czł. Zarz. BGK)

Adres: al. T. Kościuszki 63 (1935).

Powstał w grudniu 1924 roku. Jego budynek, przy al. Kościuszki 63, został zbudowany w latach 1927–1928.

W dniu 15 grudnia 1934 r. oddział obchodził uroczyste 10-tą rocznicę powstania w salach Klubu Obywatelskiego przy ul. Moniuszki

BIBLIOGRAFIA:

[1] [ALBUM fotograficzny firmy Karol KLAUSE, Biuro Techniczne. Przedsiębiorstwo Robót Budowlanych, Łódź, ul. Kilińskiego 138]; (dwa zdjęcia budynku Banku; Muzeum Historii m. Łodzi, sygn.).

1934

– nr 51, z 23 XII, s. 1: uczestnicy obchodu 10-lecia „ (...) z dyrektorem dr Kazimierzem Gregerem na czele, w otoczeniu członków Komitetu Dyskontowego, doradców prawnych i technicznych.” (15.12.1934)

1935

– nr 30, z 28 VII, s. 4: podpisanie aktu kupna odzyskania gmachu „Resursy” przy ul. J. Kilińskiego 123 od Banku Gospodarstwa Krajowego przez Stowarzyszenie „Rzemiosło Łódzkie”; zdjęcie wykonane w gabinecie dyrektora Banku (VII 1935)

– nr 37, z 15 VIII, s. 5: grupa urzędników BGK podczas spotkania pożegnalnego dyrektora K. Gregera, odchodzącego na równorzędne stanowisko do oddziału lwowskiego; zdjęcie wykonane chyba w sali operacyjnej Banku; w centrum dyr. K. Greger

– Bank Handlowy w Łodzi

porównaj: **OSOBY** – **TAUBER** (dyrektor)

Adres: Aleja Kościuszki 15.

Statut Banku został zatwierdzony 19 VIII 1892 r. [jakiego stylu ??]. Działalność rozpoczął 13 X 1872 [jakiego stylu ??]. Powstał z inicjatywy łódzkich przemysłowców: Karola Scheiblera, Ludwika Grohmana, H..... Schlössera (ze Zgierza) oraz bankierów: Hermana Konstadta i Ludwika Kronenberga. Pierwotnie miał siedzibę w pałacyku przy ul Średniej (Pomorska) 16, odkupionego w 1871 r. od jego ówczesnego właściciela warszawskiego kupca – Izraela Ginsberga. Po wykupieniu placu u zbiegu ówczesnej ulic Spacerowej (Al. Kościuszki) i Benedykta (6 Sierpnia), pozostałym po rozebranej w 1910 r. willi Juliusza Kunitzera, w 1912 r. powstał tu jego nowy budynek według projektu, do którego Bank przeprowadził się w 1913 roku. W 1918 r. pałacyk przy Pomorskiej kupili małż. Adela i Herman Greuenspanowie.

Bank upadł w 1931 roku. W tymże roku jego budynek przy al. T. Kościuszki jego budynek kupiła Powszechna Kasa Oszczędnościowa, która w dniu 1 października rozpoczęła w nim działalność, która trwa po dzień dzisiejszy, ale pod firmą Bank PKO, Bank Państwowy.

Posesję przy ul. Pomorskiej w 1936 r. kupiła Gmina Żydowska w Łodzi.

Po II wojnie światowej (do 199...) w pałacyku mieściła się katedra Uniw. Łódzkiego. W r. 1997 r. łódzka Gmina żydowska stała się ponownym właścicielem całej tej posesji.

BIBLIOGRAFIA:

[1] PIERZCHAŁA Wiesław, *Pałac Gebhardta na liście*; [w:] „Kocham Łódź” (dod. do „Polska. Dziennik Łódzki”), 17 V 2013, nr ..., s. 4

1927

– nr 11, z 18 III: fotoreportaż z otwarcia „Wystawy Ruchomej Prób i Wzorów” w salach Banku

(10.02.1934)

- s. 1: grupa organizatorów Wystawy z wojewodą łódzkim – Al. Hauke–Nowakiem; zdjęcie wykonane przy stoisku „Kuriera Łódzkiego” i „Echa”
s. 2: moment przecięcia wstęgi przez Wojewodę Łódzkiego

1934

- nr 12, z 25 III, s. 6: fronton Banku udekorowany z okazji otwarcia „Wystawy Prób i Wzorów”
- nr 13, z 31 III, s. 4: fotoreportaż z wystawy:
 - stoisko Gazowni Miejskiej w Łodzi
 - stoisko–bufet Szkoły Przemysłowo–Gospodarczej w Łodzi ul.
- s. 6: eksponaty z działu sztuk pięknych wypożyczonych z galerii Tretiakowskiej i Muzeum Aleksandra III w Petersburgu:
 - = szabla Zygmunta Starego
 - = obraz Iwana Szyszkina (1932–1898) p.t. „Jezioro” (z Tretiakowskiej)
 - = obraz Aleksandra Orłowskiego p.t. „Wielki Książę Konstanty na koniu” (Muzeum Aleksandra III)
- nr 14, z 8 IV, s. 6: jak wyżej, „Portret hrabiny Koczubej” (ze zbiorów hrabiego Strogonowa)
- nr 16, z 22 IV, s. 4: – stoisko **łódzkiej** firmy „Alfa–Radio” (wyróżnione)
 - nagrody dla uczestników festiwalu śpiewaczego zorganizowanego z okazji Wystawy

– Bank Kupiecko–Kredytowy **Spółdzielczy** w Łodzi

porównaj: **OSOBY** – **ABRAMOWICZ** Julian (dyr.; 1936), **MINCBERG** Jakub (.....)

Adres: Piotrkowska 27.

– Bank Polski, oddz. w Łodzi

porównaj: – **DOMY** – Dom bankowców
– **OSOBY** – **BURGER** A....., **CZERLUNCZAKIEWICZ** (dyr. 1925–IV 1935), **MACISZEWSKI** Feliks (gen., czł. Rady Banku), **PIŁSUDSKI** Jan (v-ce prezes Banku), **TARKOWSKI** Jan (prezes Zrzeszenia Prac. Banku)
– **TABLICE** – pamiątkowe – Stefana Linke
– **ZRZESZENIA** – – Zrzeszenie **Urzędników Pracowników** Banku Polskiego, oddz. w Łodzi

Adres:, al. T. Kościuszki 14 (od 1927)

- Oddz. łódzki otwarty **9 XII 1865 r.** w budynku na rogu Zachodniej i Cegielnianej (S. Więckowskiego) 13 (A. Kempa), **ale nie miał on nic wspólnego z powstałym po I wojnie światowej Bankiem Polskim.**
- „(...) *Filia i magazyny Banku Polskiego pomieszczone zostały przy ul. Piotrkowskiej 286. W czasie powstania styczniowego, w nocy z 31 stycznia na 1 lutego 1863 r., nieznanzi „ludzie uzbrojeni” zabrali kasę banku. W połowie lat 70-tych XIX w. łódzka filia Banku Polskiego mieściła się już w innym miejscu, w budynku przy rogu Cegielnianej i Zachodniej. Przylegający do ogrodu Geyera i Górnego Rynku dom przy ul. Piotrkowskiej 286 wraz z oficynami stał się w 1877 r. własnością Ferdynanda Fischera, który z kolei odstąpił go w 1884 r. Fiszelowi Freindlichowi (...)*” [1].

BIBLIOGRAFIA:

- [1] RYŃKOWSKA Anna, Ulica Piotrkowska. Łódź 1970, s. 113.
- [2] FLATT Oskar, Opis miasta Łodzi. Warszawa 1853, zdjęcie po s.
- [3] WASZKIEWICZ Ludwik, Początek powstania 1863 roku w Łodzi. Wymarsz pierwszej partii. [w:] „Łódź w Ilustracji”, 27 I 1935, nr 4, s. 4.

1934

- nr 21, z 27 V, s. 6: uroczystość zakończenia kursu drużyn ratowniczych PCK dla pracowników Banku Polskiego i Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej w Łodzi.
- nr 50, z 16 XII, s. 1: zjazd delegatów Zrzeszenia Pracowników Banku Polskiego z udziałem kierownictwo Banku; zdjęcie wykonane w jednej z sal Banku (**7–9.12.1934**)
- nr 51, z 23 XII, s. 3: budynek Banku Polskiego przy ul. Piotrkowskiej 286 (pl. St. Reymonta) wg **miedziorytu (stalorytu)** W..... Walkiewicza, opublikowanego w „Opisie miasta Łodzi” O. Flatta jako ilustracja wspomnień z powstania styczniowego 1863 r.

1935

- nr 18, z 5 V, s. 2: urzędnicy Banku „in corpore” podczas uroczystości pożegnania odchodzącego na emeryturę dyrektora Czerlunczakiewicza; zdjęcie wykonane na głównej sali operacyjnej Banku na I piętrze
- nr 26, z 30 VI, s. 5: tablica pamiątkowa Stefana Linkego na ścianie budynku Banku Polskiego

przy Al. Tad. Kościuszki, odsłonięta 11.11.1934 r.

- Bank Powszechny, oddział Łódzki

porównaj: OSOBY – MUSZYŃSKI Edmund (dyrektor)

Adres: ul. Sienkiewicza 40 (1929).

W dniu 2 VIII 1929 r. Bank [czy oddział ?] obchodził 25-lecie istnienia.

1929

- nr 16, z 21 IV, s. 3: uczestnicy Walnego Zgromadzenia członków Banku Powszechnego
- nr 32, z 11 VIII, s. 3: pracownicy, Dyrektor i goście na uroczystości 25-lecia Banku

- Bank Przemysłowców Łódzkich, Sp. z o.o.

vel Bank Towarzystwa Wzajemnego Kredytu Przemysłowców Łódzkich

porównaj: OSOBY – JÄHNER Hugon (długoletni pracownik; prokurent), SANNE Paweł (dyrektor; 1893-1937), (WERNER Herman (czł. Rady Nadzorczej; 19... – 21 X 1932)

Adres: ul. Ewangelicka (od VII 1934 – gen. B. Pierackiego) 13/15.

Bank założony w 1881 r., jako Tow. Wzajemnego Kredytu Przemysłowców Łódzkich Izw. (*Vorschusskasse*). Od 19... Bank Przemysłowców Łódzkich.

Jego budynek powstał w latach 1910–1911, wg projektu Wilhelma Martensa z Berlina. Budowę prowadziło biuro projektowe „Wende i Klause”, z Łodzi.

- Bank Rzemieślników Łódzkich, Sp. z o.o.

vel – Rzemieślniczy Spółdzielczy (wg Informatora Łódzkiego na 1935, s. 47), adres (1935) Południowa 4

Adres: Łódź, ul. Kilińskiego 123

Mieścił się w budynku stanowiącym własność Towarzystwa Rzemieślniczego „Resursa”. Po II wojnie światowej, w latach 195... – 199... mieściło się tu kino „Stylowe”, po kilku latach stania bezużytecznie przekształcone w dyskotekę, która została zamknięta ok. 2000 roku.

1927

- nr 6, z 6 II, s. 2: członkowie Cechu Majstrów Blacharskich na tle frontonu Banku (30.01.1927)

1929

- nr 19, z 12 V, s. 3: fragment frontonu głównego wejścia

- Bank Spółdzielczy w Łodzi

vel Robotniczy Bank Spółdzielczy, Sp. z o.o. w Łodzi lub Bank Spółdzielczy „Społem” w Łodzi

porównaj: OSOBY – TRĄBCZYŃSKI Jan (inż., czł. Rady Nadzorczej; 193...– VIII 1935)

- Bank Spółdzielczy „Społem”, oddz. w Łodzi

porównaj: – OSOBY – TRĄBCZYŃSKI Jan (inż. czł. rady nadzorczej)

– ZWIĄZKI – konsumenckie – Związek Spółdzielni Spożyców RP „Społem”

Adres: ul. Piotrkowska 102 (prawa oficyna).

Otwarty w końcu stycznia 1936 roku. Początek temu i innym oddziałom tego Banku dała utworzona przez Związek Spółdzielni Spożyców RP „Społem” w 1930 r. Związkowa Kasa Oszczędności, która w 1935 r. została przekształcona w bank.

1936

- nr 5, z 2 II, s. 2: uroczystość inauguracji działalności; goście zgromadzeni na głównej sali obsługi klientów
- nr 6, z 9 II, s. 2: – widok ogólny głównej sali obsługi klientów
– widok ogólny frontonu Banku

- Bank Spółdzielczy Majstrów Fabrycznych

vel Łódzki Bank Majstrów Fabrycznych

Adres: Łódź, ul. S. Żeromskiego 74/76.

1930

- nr 23, z 1 VI: wycieczka członków Zarządu Banku do Zgierza
s. 3: uczestnicy wycieczki „in corpore”
s. 5: jak wyżej: inne ujęcie

1931

- nr 49, z 6 XII, s. 7: poczekalnia i kasa Banku po przebudowie

– Bank Związku Spółek Zarobkowych, oddział Łódzki

porównaj: – ORGANIZACJE i STOWARZYSZENIA – pracownicze – Zrzeszenie Pracowników Banku Spółek Zarobkowych w Łodzi
– OSOBY – JABŁKOWSKI Józef (dyr.), WRÓBLEWSKI St.... (komisarz zakładowego koła LOPP)

Adres: Łódź, ul. Sienkiewicza 24, St. Moniuszki 2

Oddział Łódzki został otwarty1927 roku. Gmach przy ul. Sienkiewicza 24 (po zakupieniu go przez Bank) został po remoncie oddany do użytku w styczniu lub lutym 1927 roku.

W lipcu 1949 r. urząd pocztowy nr 10 z ul. St. Moniuszki 4 został przeniesiony do gmachu d. Banku Związku Spółek Zarobkowych przy ul. St. Moniuszki 2 [1].

BIBLIOGRAFIA:

[1] „Dziennik Łódzki”, 19 VII 1949, nr 196, s. 5 (inf. o przeniesieniu poczty)

1927

- nr 7, z 13 II, s. 7: gmach Banku
 - widok ogólny
 - fragment sali operacyjnej (strop)
 - jak wyżej, inne ujęcie
 - jak wyżej, inne ujęcie

1937

- nr 16, z 18 IV, s. 2: grupa członków koła LOPP w Banku Zw. Spółek Zarobkowych w Łodzi, uczestników kursu obrony przeciwlotniczo-gazowej
[nieco inna grupa osób w stosunku do zdj. z nr-u 18, z 2 V 1937]
- nr 18, z 2 V, s. 2: grupa członków koła LOPP w Banku Zw. Spółek Zarobkowych w Łodzi, uczestników kursu obrony przeciwlotniczo-gazowej
[nieco inna grupa osób w stosunku do zdj. z nr-u 16, z 18 IV 1937]

– Łódzki Bank Majstrów Fabrycznych

vel [patrz:] Bank Spółdzielczy Majstrów Fabrycznych w Łodzi

– Pocztowa Kasa Oszczędności, oddz. Łódzki

patrz: KASY – Pocztowa Kasa Oszczędności

– Robotniczy Bank Spółdzielczy, Sp. z o.o. w Łodzi

vel Bank Spółdzielczy w Łodzi ???

porównaj: OSOBY – GAJEWSKI Jan (adw., czł. zarządu), RZEWSKI Aleksy (przew. Zarządu/Rady Nadzorczej), WANATOWSKI Władysław (dyr.), TRĄBCZYŃSKI Jan (inż., czł. Rady Nadzorczej)

Adres: Łódź, ul. Piotrkowska 261

1932

- nr 44, z 30 X, s. 3: fotoreportaż (prawdopodobnie reklamowy):
 - gabinet dyrektora Banku a w nim Dyrektor i członkowie ścisłego Zarządu Banku
 - fronton domu w którym mieści się Bank
 - sala operacyjna (widok ogólny)
 - pomieszczenie buchalterii (księgowości)
 - grupa pracowników Banku i członków ścisłego Zarządu

4. BANKIETY

porównaj: – BALE
– RAUTY

– UROCZYŚĆ I SPOTKANIA

1931

- nr 4, z 25 I, s. 3: członkowie łódzkiej palestry na bankiecie pożegnalnym sędziego Sądu Okręgowego w Łodzi – Stefana Beżyńskiego („Grand Hotel”, Sala Złota, 16.01.1931)

1933

- nr 6, z 5 II, s. 1: bankiet pożegnalny opuszczającego swoje dotychczasowe stanowisko naczelnika Wydz. Rolnictwa i Weterynarii Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi – Z. Szostaka; („Grand Hotel”, Sala Złota; ok. 29.01.1933)

5. BASENY PŁYWACKIE

porównaj: MIEJSCOWOŚCI I WSIE – Zgierz – basen

– Rudolfa Beutlera

Adres: Łódź, ul. Kilińskiego 134.

Według książki telefonicznej Łodzi/Litzmannstadt wydanej w 1940 r. basen i cały zakład kąpielowy prowadzili jego spadkobiercy („Beutler's Rudolf, Erben“, *Badeanstalt*).

Po II wojnie światowej funkcjonował do 196... jak 4. Zakład Kąpielowy.

W „Głosie Robotniczym” ze stycznia 1959 r.: „(...) w soboty na niewielkiej przestrzeni kłębią się setki osób spragnionych ożywczej kąpeli i pływania” („GR”, wyd. A, 29 I 1959, nr 24, s. 3).

W dn. 12 III 1961 utopił się tu 11-letni chłopiec („DŁ”, wyd. A, 13 III 1961, nr 61, ss. 1 i 2).

Budynek, w którym mieścił się basen i łaźnie został rozebrany chyba w II poł. lat 70-tych XX wieku.

1931

- nr 7, z 15 II, s. 4: grupa uczniów gimnazjum A. Zimowskiego podczas zajęć na basenie
- nr 9, z 1 III, s. 1: widok ogólny wnętrza basenu; grupa uczniów Gimnazjum A. Zimowskiego podczas zajęć

– „Helenów”

Na terenie niecki toru kolarskiego. Oddany do użytku w czerwcu 1934 roku.

1934

- nr 24, z 17 VI, s. 6: – basen (zbliżenie)
 - jak wyżej: ujęcie ogólne, z widokiem na cały tor kolarski

– Łódzkiego Klubu Sportowego

Adres: Aleja Unii 2

Basen odkryty, pierwszy w Łodzi. Według podpisu pod zdjęcie („ŁwI”, 1928, nr 3, s. 6) basen powstał na podobiństwo pływalni YMCA w Krakowie, według projektu Alfreda Hajos’a z Budapesztu (b. węgierski pływak, złoty medalista olimpijski). Praktycznie uruchomiony w 1930 roku.

W r. 193... oddano do użytku 32 kabiny w drewnianym pawilonie, które służyły jako przebieralnie. W 1931 r. ustawiono wieżę do skoków z trampoliny a wokół niej rozsypano piasek, przez co pływalnia stała się jednocześnie miejscem plażowania łodzian.

Zamknięty w 1978 roku. Wyburzony w 198....., w związku z generalną przebudową układu drogowego w rejonie dworca Łódź-Kaliska.

1929

- nr 36, z 8 IX, s. 6: widok ogólny basen z niecką niewypełnioną wodą

1931

- nr 31, z 2 VIII, s. 1: zawody pływackie z udziałem mistrza Polski Kazimierza Bocheńskiego:
 - zawodnicy na słupkach startowych
 - jak wyżej: inne ujęcie; w głębi widoczna trampolina

1933

- nr 30, z 23 VII: mecz piłki wodnej „Legia” (Warszawa) – ŁKS (zwycięzca:):
 - s. 3: widok na trampolinę
 - s. 6: jak wyżej: nieco inne ujęcie

1934

- nr 25, z 24 VI, s. 5: uroczystość otwarcia sezonu pływackiego w Łodzi; dwaj zawodnicy ŁKS-u (Chempiński i Majchrzak) w trakcie wykonywania skoków z trampoliny; widać jej fragment
- nr 26, z 8 VII, s. 5: grupa pływaków policyjnych i oficerów z dowództwa łódzkiej Policji Państwowej w Łodzi; zdjęcie wykonane z okazji „Tygodnia Sportu Policyjnego” u podnóża wieży do skoków do wody
- nr 26, z 1 VII, s. 4: grupa zawodników, uczestników zawodów pływackich, stojąca na pomoście dolnym wieży do skoków do wody
- nr 37, z 16 IX, s. 4: grupa pływaków Związku Akademicko – Sportowego z Warszawy i Łódzkiego Klubu Sportowego, którzy spotkali się na basenie ŁKS-u; wygrali warszawiacy; zdjęcie wykonane u podnóża wieży trampoliny

6. BEZDOMNI

patrz: BEZROBOTNI, BEZDOMNI

7. BEZROBOTNI, BEZDOMNI

- porównaj:
- BIURA – Główne Biuro Wyborcze w Łodzi
 - Obwodowe Biuro Funduszu Bezrobocia, Łódź, ul. Południowa 94
 - FUNDUSZ PRACY w Łodzi
 - KOMITETY – Komitet „Doraźnego Posiłku” w Łodzi
 - Komitet Koloni Letniej dla Dzieci z Najbiedniejszych Rodzin Powiatu Łódzkiego w Jedliczu k. Grotnik
 - Wojewódzki Komitet Niesienia Pomocy Najbiedniejszym w Łodzi
 - STRAJKI

1932

- nr 30, z 24 VII, s. 3: prowizoryczna szopa służąca za mieszkanie bezrobotnym ustawiona w okolicach Łodzi; przy alei Unii

1934

- nr 20, z 20 V, s. 6: Główne Biuro Wyborcze w Łodzi. Przy sporządzaniu spisów uprawnionych do głosowania pracują głównie bezrobotni.
- nr 28, z 15 VII, s. 5: „osiedle” dla bezrobotnych i wyeksmitowanych na polach miejskich przy Alei Unii

1935

- nr 17, z 28 IV, s. 4: uczestnicy półzamkniętych rekolekcji wielkanocnych dla bezdomnych zorganizowanych przez łódzki „Caritas”, poprowadzonych przez ks. Stanisława Nowickiego

8. BIAŁY KRZYŻ, oddział w Łodzi

vel Polski Biały Krzyż

patrz: ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA – inne – Polski Biały Krzyż
porównaj: POLSKI CZERWONY KRZYŻ

9. BIBLIOTEKI

porównaj: CZYTELNI

BIBLIOGRAFIA:

[1] Bibliofilska mapa Łodzi. Łódź 2007.

– Biblioteka Chorągwi Łódzkiej ZHP

Adres: ul. Ewangelicka [dziś F.D. Roosevelta] 9.

1931

- nr 18, z 3 V, s. 6: jedno z pomieszczeń biblioteki

- Centralna Miejska Biblioteka Publiczna vel Biblioteka Publiczna im. J. Piłsudskiego w Łodzi

porównaj: **OSOBY – AUGUSTYNIAK** Jan (dyr.)

Adres: ul. A. Struga 14.

Jej rodowód wywodzi się z biblioteki Towarzystwa Biblioteki Publicznej w Łodzi Publicznej, która powstała w 1916 r. dzięki inicjatywie dr Mieczysława Kaufmana i dr Antoniego Tomaszewskiego. Podstawą stał się dar Towarzystwa Krzewienia Oświaty w Łodzi w postaci 4 tys. książek. W celu przejęcia tego daru powstało Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Łodzi, którego został dr M. Kaufman.

Zarząd Towarzystwa w 1916 r.: dr Seweryn Sterling – prezes, inż. Tadeusz Krasuski – wiceprezes, adw. Tadeusz Kamieński – sekretarz, inż. Oskar Goss – skarbnik, członkowie: Adolf Bryl, dyr. Leon Gajewicz, dr Michał Grünberg, inż. Broiniśław Michelis, dr Antoni Tomaszewski.

Pierwotnie została pomieszczona z dniem 11 XI 1917 r. w 4-pokojowym mieszkaniu na 1. piętrze, użyczonym przez jednego z członków Towarzystwa – Wilhelma Hordliczkę w jego kamienicy przy ul. Piotrkowskiej 150 (rozebrana w 197... r.). Tu do lipca 1918 roku.

Spod tego adresu przeniesiona do wynajętego budynku przy ul. Andrzeja Struga 14.

Kamień węgielny pod budowę specjalnie zaprojektowanego dla niej przez Jerzego Wierzbickiego (według koncepcji kierownika MBP – Jana Augustyniaka) budynku przy ul. Gdańskiej 100/102 poświęcono 14 V 1938 roku. Oddanie do użytku zaplanowano na r. 1940. Do momentu wybuchu II wojny światowej doprowadzono do stanu surowego.

Okres wojny budynek przetrwał w stanie surowym. Ponoć mieściły się tu jakieś magazyny.

Po II wojnie światowej Biblioteka została uruchomiona już 28 maja 1945 r. w budynku przy ul. A. Struga 14 [6]. Około 1948 r. rozpoczęto kończenie budowy. Uroczystość otwarcia miała miejsce 6 XI 1949 (lub 1 III 1950) r. jako Miejska Biblioteka Publiczna im. L. Waryńskiego. Od 19... – Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna, od 201... Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. J. Piłsudskiego.

Obecnie jest to Miejska Biblioteka Publiczna Łódź-Śródmieście. Z dniem 2017.., nastąpiła wyprowadzka z tego miejsca pod adres, po odzyskaniu domu przez przedwojennego właściciela i wymówieniu przez niego najmu bibliotece.

Do sprawdzenia: 2 IX 1946 r. otwarto Miejską Bibliotekę Publiczną w Łodzi („Ilustrowany Kurier Polski”, 30 VIII 1946, nr 234, s. 7).

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi (w latach 1949–1990 Miejska Biblioteka Publiczna im. Ludwika Waryńskiego) – publiczna [biblioteka o statusie naukowym](#), sprawująca

W międzyczasie, 29 lipca 1975 biblioteka otrzymała status biblioteki wojewódzkiej miejskiego województwa łódzkiego – nie zmieniła jednak nazwy. W 1990 odzyskała imię Marszałka Józefa Piłsudskiego. W styczniu 1991 nastąpiła zmiana nazwy biblioteki na: Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi. 1 stycznia 2013 biblioteka zmieniła nazwę na: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi

Równoległe z decentralizacją systemu administracyjnego w wielkich miastach na początku 60-tych lat prowadzono także decentralizację sieci bibliotek miejskich Łodzi.

Na podstawie Uchwały Prezydium Rady Narodowej Miasta Łodzi Nr 7/55 z dnia 5 marca 1963 roku oraz Uchwały Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Łódź-Śródmieście Nr 8/36 została powołana z dniem 1 kwietnia **Dzielnicowa Biblioteka Publiczna Łódź- Śródmieście**.

Na bazie 8 Wypożyczalni Książek dla Dorosłych przy ul. A.Struga 14 utworzono Bibliotekę Dzielnicową.

Statut Biblioteki nakładał obowiązek kierowania działalnością sieci bibliotecznej, dbania o dalszy rozwój, prowadzenia spraw organizacyjnych, finansowych i kadrowych. Za całokształt działalności odpowiadał kierownik Biblioteki. Nadzór merytoryczny, prowadzenie szkoleń i doskonalenie zawodowe pozostało w gestii Miejskiej Biblioteki Publicznej im. L. Waryńskiego.

Utworzona w 1963 roku Dzielnicowa Biblioteka Publiczna Łódź-Śródmieście przejęła opiekę nad siecią biblioteczną liczącą 8 placówek i 7 punktów bibliotecznych. Księgozbiór liczył wówczas 66.816 woluminów. Na jednego mieszkańca dzielnicy przypadało 0,4 wol., zaś na 1 czytelnika 6. Zarejestrowano 11.186 czytelników. Na przestrzeni następnych dziesięcioleci systematycznie powiększała się sieć biblioteczna oraz ilość księgozbioru, liczba czytelników ,wypożyczeń i odwiedzin.

W roku 1969 powołano samodzielne stanowisko d.s. instrukcyjno-merytorycznych, przejmując w ten sposób bezpośredni nadzór i kontrolę pracy merytorycznej wszystkich podległych filii.

W trakcie uroczystej sesji zorganizowanej w Bibliotece Dzielnicowej Łódź-Śródmieście w roku 1975 Biblioteka otrzymała imię patrona - **Andrzeja Struga**. Początek lat 80-tych to powstanie trzech bibliotek działających na terenie: Szpitala Klinicznego AM im. N. Barlickiego, ZOZ PALMA i Kardiologicznego im. S. Sterlinga.

Rok 1990 przynosi bardzo istotne zmiany polityczno-gospodarcze w kraju, które mają także wpływ na funkcjonowanie bibliotek. Utworzona Gmina Łódź przejmuje w zarządzanie wszystkie biblioteki miasta, których staje się organem założycielskim.

W 1991 roku rozpoczęto automatyzację procesów bibliotecznych. Zakupiono program informacyjno-wyszukiwawczy MAK BN i rozpoczęto prace związane z tworzeniem automatycznych katalogów bibliotecznych.

W roku 1994 w pomieszczeniach Działu Księgozbioru i Czytelni Naukowej Dzielnicowej Biblioteki przeprowadzono likwidację barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych. Uruchomiona została w centrum miasta pierwsza w Łodzi biblioteka dostępna dla osób z różnymi niesprawnościami. Zaczęto także kompletować zbiory specjalne ze szczególnym uwzględnieniem kaset książki mówionej.

Ostatni statut nadany Bibliotece w roku 2000 przynosi kolejne zmiany w tym zmianę nazewnictwa, która brzmi Miejska Biblioteka Publiczna Łódź-Śródmieście im. A. Struga, a biblioteki tworzące sieć to filie biblioteczne dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży. Od roku 2013 wszystkie biblioteki w dzielnicy Śródmieście pracują w nowym, zintegrowanym, sieciowym programie Mateusz, umożliwiającym pełną automatyzację wszystkich procesów bibliotecznych.

BIBLIOGRAFIA:

- [1] WIECZOREK Witold, *Biblioteka Publiczna w Łodzi, 1917–1947*. Łódź 1957.
- [2] *Księga pamiątkowa X-lecia*. Łódź 1926
- [3] (sprawozdanie z końcowych prac przy budowie nowego gmachu biblioteki [przy ul. Gdańskiej]); [w:] „Dziennik Łódzki, 29 X 1949, nr 298, s. 5.
- [4] LEWICKA Krystyna, *Twórca łódzkiego bibliotekarstwa. Jan Augustyniak (1893–1971)*; [w:] „Kronika miasta Łodzi”, 2009, nr 3, ss. 160–167.
- [5] *Poświęcenie kamienia węgielnego pod budowę biblioteki im. J. Piłsudskiego*; foto; [w:] „Echo”, 16 V 1938, nr 135, s. 1
- [6] *Skarby na ul. Andrzeja 14*; [w:] „Express Ilustrowany”, 2 II 1946, nr 17, s. 3.
- [7] PATORA Paweł, *Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Józefa Piłsudskiego ma 100 lat*; [w:] „Kocham Łódź” (dod. do „Polska. Dziennik Łódzki”), 24 III 2017, nr 430, s. 11.
- [8] *Biblioteka Publiczna w przestrzeni społecznej. Księga jubileuszowa z okazji 100-lecia działalności Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. marsz. Józefa Piłsudskiego*. Red. naukowa: Jacek Ladrucki. Łódź 2017, nakł. Wojew. B-ki Publicznej im. marsz. J. Piłsudskiego w Łodzi.

– Biblioteka Zjednoczonych Zakładów Włókienniczych K. Scheibler i L. Grohman

Adres: ul.

Powstała w 19.... roku. Jej organizatorem i pierwszym kierownikiem był Karol HOCH.

1929

– nr 18, z 5 V, s. 7: jedno z pomieszczeń Biblioteki

– Miejska Wypożyczalnia Książek

Biblioteka czy tylko punkt biblioteczny ?

Mieściła się w budynku Szkoły Powszechnej Nr, im. Marszałka J. Piłsudskiego, przy ul. Zagajnikowej (S. Kopcińskiego) 54.

1929

– nr 13, z 30 III, s. 3: stanowisko wypożyczeń

– nr 17, z 28 IV, s. 3: czytelnia

– I Miejska Wypożyczalnia Książek dla Dorosłych

Powstała w 1924 roku. W roku obchodów 10-lecia istnienia Wypożyczalnia liczyła 9 tys. tomów.

1934

– nr 51, z 23 XII, s. 6: sala obsługi czytelników

10. BIEGI

– bieg świętego Huberta

Odbywa się w okolicach święta patrona, które przypada na ... października. Św. Hubert jest patronem myśliwych.

1929

– nr 45, z 10 XI, s. 3: grupa oficerów łódzkiego garnizonu biorąca udział w biegu (3.11.1934)

1931

– nr 44, z 1 XI, s. 3: uczestnicy biegu zorganizowanym przez Łódzki Klub Jeździecki w rejonie wsi Radogoszcz (dziś rejon miasta); foto wykonane przed fabryką Samuela Abbego

1934

– nr 45, z 11 XI, s. 3: fotoreportaż z biegu św. Huberta „dla oficerów i gentelmanów”

- fragment biegu z przeszkodami na trasie 8 km; prowadzi mjr Kozicz
 - „oficerowie, gentelmani i podchorążowie” na stracie biegu
- s. 6: grupa jeźdźców podczas pokonywania przeszkody

11. BITWY

– pod Dobrą, 24.02.1863 r.

porównaj: – **CMENTARZE** – katolicki, przy ul. Ogrodowej
 – **OSOBY** – **DWORZACZEK** Józef (d-ca oddz.), **MALEWSKI** Józef (uczestnik bitwy)

Pomiędzy powstańcami a oddziałem wojsk rosyjskich w dniu 24.02.1863 roku. Ze strony polskiej była to tzw. II partia łączycycka pod dowództwem lekarza Józefa Dworzaczka, ale trzon oddziału stanowili rzemieślnicy i robotnicy z Łodzi, Zgierza, Łęczycy i innych miejscowości. W bitwie poległo około 70 powstańców, w tym 3 kobiety (m.in. Maria Piotrowiczowa). Rannych zostało co najmniej drugie tyle. Dziewięciu zmarło wkrótce. Wśród poległych zidentyfikowano 17 łodzian.. Do niewoli dostało się – według różnych źródeł – od 67 do 84 powstańców. Z wyroków sądów 16-tu skazano na śmierć i stracono, około 60-ciu zesłano na katorgę, ponad 130 na przymusowe roboty w Rosji lub osiedlenie się na Syberii, paręset osób oddano pod nadzór policji oraz nałożono kary pieniężne. Wzięty do niewoli Józef Dworzaczek został najpierw skazany na karę śmierci, którą zamieniono na 12 lat katorgi. Siedmiu zmarłych w Łodzi powstańców pochowano na cmentarzu przy ul. Ogrodowej. Tutaj też zostali pochowani Maria i Konstanty Piotrowiczowie. Obecny pomnik, w formie sarkofagu, według projektu, został odstonięty 30.09.1917 roku.

Na cmentarzu w Dobrej mogiłę poległych powstańców władze pozwoliły oznaczyć tylko płytą bez żadnych napisów. W latach następnych, w Dniu Święta Zmarłych i Zaduszki, policja stawiała przy grobie posterunek nie dopuszczając do jakiegokolwiek formy upamiętnienia. Obecny pomnik, ufundowany staraniem miejscowego społeczeństwa stanął dopiero w 1934 r. Na kolumnie z krzyżem umieszczono orła. Na pomniku napis: „Niewolnym bohaterom – wolni rodacy.”

BIBLIOGRAFIA:

- [1] KIENIEWICZ Stefan, Powstanie Styczniowe. W-wa [wiele wydań].
 [2] SZCZEPANIAK Zdzisław, Bohaterowie bitwy pod Dobrą. [w:] „Kultura i biznes”, luty 2003, nr 6, s. 3.
 [3] WASZKIEWICZ Ludwik, Początek powstania 1863 r. w Łodzi. Wymarsz pierwszej partii. [w:] „Łódź w Ilustracji”, 27 I 1935, nr 4, s. 3–4.

12. BIURA

– Główne Biuro Wyborcze w Łodzi

Adres: ul. (1934).

1934

– nr 20, z 20 V, s. 6: jedno z pomieszczeń Biura w którym pracują głównie bezrobotni zatrudnieni przy sporządzaniu list uprawnionych do głosowania mieszkańców Łodzi do wyborów do

– Biuro Ewidencji Ludności w Łodzi

1937

– nr 43, z 24 X, s. 5:

– Obwodowe Biuro Funduszu Bezrobocia

patrz: **FUNDUSZE** – Fundusz Bezrobocia w Łodzi

Adres: ul. Południowa 94.

13. BOISKA

porównaj: **STADIONY**

ustalić nazewnictwo: boiska czy stadiony w poszczególnych przypadkach !!

BIBLIOGRAFIA:

- [1] GLICA Sebastian, JASKULSKI Mirosław, *Obiekty sportowe Łodzi. Od miejskich parków i placów po stadiony i hale sportowe.* Łódź 2014.

- harcerskie

Adres: ul. Piotrkowska 180.

Poświęcone 23 IV 1933 r. przez ks. St. Nowickiego, kapelana łódzkich harcerzy.

1933

- nr 19, z 7 V, s. 2: uroczystość poświęcenia boiska

- Klubu Sportowego „Sokoł”

patrz:

Adres: ul.

Klubu Sportowego „Zjednoczone”

patrz: STADIONY – Klubu Pracowniczego Zjedn. Zakładów Włókienniczych „K. Scheibler i L. Grohmann” w Łodzi

Adres: ul. Emilii (ob. bp W. Tymienieckiego 17)

- Kolejowego Przystosowania Wojskowego w Łodzi

Adres: ul.

- Łódzkiego Klubu Sportowego

Adres: Aleja Unii 2.

- Kolejowej Organizacji „Przystosowania Wojskowego” w Łodzi

porównaj: STRZELNICE – kolejowej organizacji Przystosowania Wojskowego w Łodzi

Adres:

Poświęcone i oddane do użytku w dniu 1 V 1933 roku. Przy boisku znajdowała się również strzelnica sportowa tej organizacji.

1933

- nr 21, z 21 V, s. 7: uczestnicy uroczystości poświęcenia boiska; na zdjęciu przy zadaszonych stanowiskach strzelnicy sportowej (1.05.1933)

- Robotniczego Towarzystwa Sportowego (RTS) „Widzew” – Łódź

Adres: ul. Rokocińska (ob. al. J. Piłsudskiego ...)

W okresie międzywojennym boisko mieściło się przy obecnej Alei Piłsudskiego ..., tam gdzie w latach 50-tych XX w. pobudowana została „Chłodnia Składowa, dziś już nie istniejąca. Od 195... RTS „Widzew” przeniósł się na boisko „Widzewskiej Manufaktury” (al. J. Piłsudskiego ...) gdzie pozostaje po dzień dzisiejszy.

- „Sokoła”

Adres: park 3 Maja

1927

- nr 31, z 31 VII, s. 7: popis gimnastyczny junaków „Sokoła–Łódź I”

1934

- nr 23, z 10 VI, s. 5: zawody łucznicze na boisku (stadionie) „Sokoła” z okazji święta organizacji Wychowanie Fizyczne i Przystosowanie Wojskowe

- „Union-Touring-Club” lub „Klub” – Łódź

Adres: ul. Przejazd

1925

– nr 51, z 20 XII, s. 1: młodzież szkolna na sezonowym lodowisku na boisku „Unionu’u”

– „Widzewskiej Manufaktury”

Adres: Rokicińska (dziś Al. Piłsudskiego)

1930

- nr 32, z 3 VIII,; festyn sportowy zorganizowany przez Radę Klubów Sportowych w Łodzi i Pabianicach (**27.07.1930**)
 - s. 1: defilada zawodników z klubów biorących udział w festynie (głównie widoczni zawodnicy klubu zakładowego fabryki Geyera w Łodzi
 - s. 2: fotoreportaż (8 zdjęć)

– Wojskowego Klubu Sportowego

patrz: **WOJSKO** – Wojskowy Klub Sportowy – stadion

14. BROWARY

– sukcesorowie „Karola Anstadta”, Sp. Akc.

porównaj: **OSOBY – ANSTADT** Ellen Ilza (żona ... Anstadta)

Adres:

BIBLIOGRAFIA:

- [1] SZYMAŃSKI Marcin Jakub, Browary Łodzi i regionu. Historia i współczesność. Łódź 2011.
- [2] WRZESIŃSKI Włodzimierz, Od statków piwnych do browaru Anstadta. [w:] „Piotrkowska 104, nr 7-8/2010, s. 21.

– Keilicha

porównaj: **OSOBY – KEILICH**

Adres:

BIBLIOGRAFIA:

- [1] SZYMAŃSKI Marcin Jakub, Browary Łodzi i regionu. Historia i współczesność. Łódź 2011.

15. BRUS

patrz: **DZIELNICE I REJONY ŁODZI**

16. BRZEZINY

patrz: **MIEJSCOWOŚCI i WSIE** – Brzeziny

17. BUDYNKI

patrz: **DOMY** – budynki

18. BURMISTRZOWIE m. Łodzi (od do)

porównaj: – **OSOBY** – [nazwiska poszczególnych burmistrzów i prezydentów]
– **PREZYDENCI m. Łodzi (od do IX.1939 r.)**
– **KOMISARZE m. Łodzi**

19. BURS Y

– I Miejska Bursa (dla chłopców)

Adres: ul.

Pozostawała pod zarządem Miejskiego Zakładu Opiekuńczego.

1924

– nr 14, z 23 XI, s. 2: fotoreportaż z kolonii harcerskiej w Zapolicach dla wychowanków Bursy (6 zdjęć)

c.d. w przygotowaniu